O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI INSON RESURLARI VA MAHALLA TARAQQIYOTINI BOSHQARISH INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60411000-MEHKT1405
2024-yil “10” 14

“TASDIQLAYMAN”
SamDU rektori:
_____ R.I.Xalmuradov
2024-yil “__ ”_____

“MEHNAT KO‘RSATKICHLARI TAHLILI” FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60411000 – Inson resurslarini boshqarish

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
MEHKT1405	2025-2026	IV	5
Fan/modul turi	**Ta’lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O‘zbek		4

I.	Fan nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Umumiy (soat)
	Mehnat ko‘rsatkichlari tahlili	60	90	150

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	**I. FANNING MAZMUNI** **Fanni o‘qitishdan maqsad** – talabalarda korxonada mehnatni tashkil etish, ish haqini taqsimlash, mehnat unumdorligini o‘zgarishi, ishlovchilar soni va tarkibini aniklash hamda ulardan foydalanish, mehnatni normalashtirish va yaratilgan mehnat sharoitlari holatlarini chuqur taxlil qilish bo‘yicha yo‘nalish profiliga mos bilim, ko‘nikma va malakani shakllantirishdir. **Fanning vazifasi** – talabalarga mehnat ko‘rsatkichlari tahlili, ularning bosqichlari, shakllari va yo‘nalishlari, tashkilotlarda shaxsning potensiali va imkoniyatlari, tahlil usullari, ko‘rsatkichlar o‘sishini belgilovchi omillar, ish-xizmat ko‘rsatkichlar, ularning turlari va ko‘rinishlari haqida tasavvurga ega bo‘lishini o‘rgatishdan iborat.

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari) **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**	
Mashg‘ulotlar shakli: ma’ruza (M)	
M1	**Iqtisodiy tahlil tizimida mehnat ko‘rsatkichlari tahlilining o‘rni va roli** Ishlab chiqarishning iqtisodiy resurslari: Iqtisodiy tizimning asosiy funksiyasi. Iqtisodiy tahlil. Iqtisodiy tahlilda ko‘rsatkichlari tahlili. Iqtisodiy tahlilining obyektlari. Korxona xarajatlari. Funksional, tashkiliy, maxsus taxlil o‘tkazish. Kursning predmeti, vazifalari. Tahlil natijalaridan foydalanuvchilar toifalari.
M2	**Mehnat ko‘rsatkichlarini tahlil etishning maqsadi, tamoyillari va usullari** Tahlil tushunchasi. Mehnat ko‘rsatkichlari tahlili. Tahlilning maksadi va vazifalari. Natijalarning chetga chiqish sabablarini aniqlash. Tahlil usullari, boshlang‘ich ma’lumotlar ustida ishlash: guruhlash; balansli bog‘lanishlar; bog‘likliklarni topish, zanjirli Urin almashtirishlar. Iqtisodiy axborotlar manbalari. Qiyosiy, taqqoslama, tematik va kompleks tahlil. Nisbiy va mutlaq ko‘rsatkichlar. O‘rtacha ko‘rsatkichlar. Taqqoslash, indekslar, detallashtirish va tahlilni tashkil kilish talablari. Natijaviy taxlilning vazifalari. Boshlag‘ich ma’lumotlar sifati. Tahlilni tashkil etish bosqichlari.
M3	**Korxonada mehnatni tashkil qilganlik holatini tahlili** Mehnatning ixtisoslashuvi. Ixtisoslashuvning tizimli ko‘rsatkichlari, predmetli, detalli, texnologik ixtisoslashuvlari. Ixtisoslashuvning asosiy iktisodiy ko‘rsatkichlari. Mehnatning ixtisoslashuv va kooperatsiyalashuv darajalarini tahlili. Mehnat tashkil etilishini baholash ishlari bosqichlari. Umumiy mehnat salohiyatini aniqlash. Mehnatni tashkil etilganlik darajasini tahlili. Mehnatni tashkil etilishini baholash. Ish hajmini bajarish uchun bevosita sarflanadigan ish vaqti koeffitsiyenti. Mehnatni tashkil etishdagi yo‘l qo‘yilgan kamchiliklar hisobiga ish vaqti yo‘qotishlari va mehnat unumdorligini oshirish imkoniyatlarini hisob kitobi. Ishlovchilar mexnatini jamoa shaklida tashkil kilish Va mexnat jamoalari samaradorligi.
M4	**Mehnatni normalanganlik holatini tahlili** Mehnat normalarining funksiyalari: ulchov, rag‘batlantirish, rejalashtirish, mehnatni tashkil etish, oqillashtirish mezoni, bahoni belgilash. Mehnatga oid va texnik-texnologik normalar. Normativ materiallar taxlili. Mehnat normalarining asoslanganligi. Normalashtirilgan ishlar ulushi; mexnatni normalar bilan qamrab olinganlik darajasi va mexnat normalarining sifati. Mehnat normalarining bir maromlilik koeffitsiyenti. Asoslangan normalar. Mexnat normalarini tahlil etishning vazifalari: iqtisodiy ishlarda mexnat normalarining qo‘llanilish darajasini baholash. Normalarning sifati va tengligini hamda ularning to‘g‘ri qo‘llanilayotganligini aniqlash. Operativ tahlil va nazorat jarayonida qo‘llanilayotgan normalarni kengaytirish bo‘yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish.
M5	**Ish vaqti jamg‘armasidan foydalanishni tahlili** Ish vaqti jamg‘armasi klassifikatsiyasi. Ish vaqti jamg‘armasida xodim tomonidan ishlangan kunlar va soatlar soni. Ish vaqtidan foydalanish va uning tarkibi, korxonadagi ishchi kuchidan to‘liq foydalanishga doir ko‘rsatkichlar tizimi. Korxonadagi ish vakti jamg‘armasidan foydalanishni tahlili. Ish vaqti fondiga ta’sir etuvchi omillar. Ish vaqti balansi va uni tahlil etish. Ish vaqtini suratga olish. Real va nominal ish vaqti fondidan foydalanish koeffitsiyentlari. Smenalik darajasi koeffitsiyenti. Kun bo‘yi va smena ichidagi ish vaqtining bekor sarf bo‘lishi. Bir xodim tomonidan ishlangan kun va soatlar soniga baho berish.
M6	**Korxonaning xodimlar bilan ta’minlanganligini tahlili** Korxonani xodimlar bilan ta’minlashni tahlil qilishning ahamiyati, vazifalari. Korxonaning personal bilan ta’minlanganlik darajasini aniklash. Korxona va uning tarkibiy bo‘linmalarining umuman, toifalar va kasblar buyicha xodimlar bilan ta’min etilganini o‘rganish va unga baho berish. Xodimlar xarakati ko‘rsatkichlarini tahlil qilish. Xodimlar zahiralarini

	aniqlash. Korxonaning xodimlar bilan ta'minlanganligini toifalar va kasblar bo'yicha reja ehtiyojlari bilan taqqoslash, ishlovchilarning tarkibi va mexnat salohiyatlarini tahlili. Ixtisoslik bo'yicha ishchilarning kerakli miqdorini aniqlash.
M7	**Korxona personalidan foydalanish darajasini tahlili** Korxona personalidan foydalanish darajasini tahlil etish. Tahlilning ahamiyati, tahlil etishning vazifalari va asosiy yo'nalishlari. Korxona miqyosida personalni tahlil etishning asosiy maqsadi: korxona ishchi kuchiga obyektiv baho berish, korxonada ulardan foydalanish darajasini aniqlash. Personal samaradorligi ko'rsatkichlari. Son ko'rsatkichlarining o'zgarishi va o'zaro ta'sirini aniklash; ijobiy omillarni mustahkamlash chora-tadbirlari. Ishlab chiqarish jarayonining uzluksizligini ta'minlash. Asosiy ishchilar va yordamchi ishchilarning nisbiy salmog'i va ular o'rtasidagi bog'liqlik.
M8	**Personal rivojlanishining tahlili** "Personal sifati" tushunchasining tarkibining o'zaro bog'liqligi. Personal sifatiga ta'sir etuvchi omillar. mohiyati. Personal sifat Tashkilotda personalni rivojlantirish. Personalning kasb malakasini oshirish bosqichlari. Personalning kasbiy rivojlanishiga bo'lgan ehtiyojni aniqlash. Tashkilot xodimlarini an'anaviy va uzluksiz o'qitish. Personal rivojlanishi parametrlarini baholash ko'rsatkichlari. O'qitishning xajmiy ko'rsatkichlari. O'qitishning iqtisodiy ko'rsatkichlari. Kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash harajatlari. Personalni o'qitishga bo'lgan ehtiyojlarini aniklash. Personalni rivojlantirish samaradorligini baholash. buyicha chora-tadbirlar
M9	**Korxonada mehnat unumdorligi ko'rsatkichlarini aniqlash** Mehnat unumdorligining ijtimoiy va iqtisodiy mohiyati. Mehnat unumdorligining makroiqtisodiy ko'rsatkichlar bilan aloqadorligi, mehnat unumdorligining umumlashtiruvchi, xususiy va Mexnat unumdorligining o'sishi bilan yalpi ichki mahsulot o'sishining yordamchi ko'rsatkichlari. aloqadorligi. Ijtimoiy mehnat unumdorligini o'lchash uslublari, mexnat unumdorligini hisoblash usullari. Mexnat unumdorligini aniqlash usullari: normativ, Delfiy metodi, ko'p omilli, ko'p mezonli uslublari. Mexnat unumdorligining o'sish sur'atlarini aniqlash. Personal rentabelligi ko'rsatkichi
M10	**Mehnat unumdorligini oshirish omillari va manbalarini tahlili** Mehnat unumdorligining oshirish omillarni moddiy-texnikaviy, tashkiliy, iqtisodiy oshirishning imkoniyatlari; Mehnat unumdorligini ijtimoiy-ruxiy omillari imkoniyatlar va ichki imkoniyatlar. Mahsulot mexnat sig'imini kamaytirish, imkoniyatlari: tarmoklararo ish vaqtini iqtisod qilish. Mehnat unumdorligi imkoniyatlarining intessiv yo'nalishi va mehnat unumdorligi imkoniyatlarining ekstensiv yo'nalishi. Mahsulot ishlab chiqarishga

	mehnat sarflash qisqargani holda mahsulot ishlab chiqarishning ko'payishi. Ish vaqtining bekor sarf bo'lishini qisqartirish.
M11	**Mahsulot mehnat sig'imini tahlili** Mahsulotning mehnat sarfi, Mehnat sarfiga ta'sir etuvchi omillar. Mehnat intensivligining o'zgarishi. Ishlovchilarning mehnat unumdorligi o'zgarishi. Kooperatsiyalashgan ta'minotning tuzilmalarining o'zgarishi. Mahsulot sifatini oshirish. Mehnat sarfiga o'zgarishi. Maxsulot ta'sir etuvchi omillar o'zgarishi, ishlovchilarning mehnat unumdorligi darajasini o'zgarishi, ish ishlovchilarning mehnat intensivligining vaqtidan tashqari ishlangan vaqt, bexuda sarflangan ish vaqti, yo'qotilgan ish vaqti, mahsulot tuzilmalarining o'zgarishi va mahsulot sifatini oshirish.
M12	**Mehnatga haq to'lash jamg'armasini tahlili** Ish haki jamg'armasini tahlil jamg'armasining tarkibi. Mahsulot tannarxiga kiritiladigan ish haqi kilish ahamiyati. Ish jamg'armasi. Sof foyda hisobidan shakllanadigan ish haqi. Ish haqining doimiy va o'zgaruvchan qismi. Mutlaq farqlanish, nisbiy farklanish. Maxsulot tannarxiga kiritiladigan ish haqi jamg'armasi. Ish haqining doimiy qismiga ishchilarning tarif stavkalari bo'yicha ish Xizmatchilarning okladlar bo'yicha ish haqi, barcha qo'shimcha to'lovlar. Ish haqining haqiqatda to'langan qismi. Ish haqining bir so'mi hisobiga olinadigan yalpi, sof foyda. Kafolatlangan minimal ish haqi. Mehnat unumdorligining o'sish sur'atlari va ish haqi. Mehnatga haq to'lash uchun ajratilgan mablag'lardan foydalanish samaradorligi.
M13	**Mehnat sharoitlari va ularni baholash** Ishlab chiqarishdagi travmavtizm; kasb kasalliklari, nokulay mexnat sharoitlari. Ishchi va xizmatchilarning umumiy kasallanishlari, ish vaqtini yo'qotishlari. Kasalliklar miqdorining solishtirish. Korxona buyicha travmatizm tufayli ish vaqti yo'qotishlarini aniqlash. Kadrlarning ichki ishlab chiqarish migratsiyasi. Kadrlar oqimi harakati hajmini ish vaktiga nisbatan baholash. Bitta bo'shash hisobiga yo'qotilgan ish vaqti. Joylarda sanitar-gigiyenik holatlarni baholash. Ish sharoitiga ko'ra qulay zonaga tegishli bo'lgan ish joylari hajmi. Normal mehnat sharoitlarida ishlovchi ishchilar sonining oshishi. Kadrlar turg'unligi. Jamoadagi psixologik muhit holatiga ta'sir etuvchi omillar: tashkiliy omillar, ijtimoiy-iqtisodiy omillar, ijtimoiy-psixologik omillar.
M14	**Mehnat jamoasi a'zolarining ijtimoiy himoya qilinishini tahlili** "Ijtimoiy himoya" tamoyili, korxona va tashkilotlarda ijtimoiy ximoya. Ko'rsatkichlar guruhi. Ijtimoiy rivojlanish rejalari. Xodimlar malakasini oshirish. Xodimlarning mehnat sharoitini yaxshilash sog'ligini mustahkamlash. Ijtimoiy-madaniy va uy-joy, maishiy xizmat sharoitlarini yaxshilash. Ijtimoiy rivojlantirish bo'yicha tadbirlar dasturlarini ishlab chiqilish. Ijtimoiy himoya qilish darajasini oshirish.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: **Amaliy mashg'ulotlar (A) uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.**	
A1	Iqtisodiy tahlil tizimida mehnat ko'rsatkichlari tahlilining o'rni va roli
A2	Mehnat ko'rsatkichlarini tahlil etishning maqsadi, tamoyillari va usullari
A3	Korxonada mehnatni tashkil qilganlik holatini tahlili
A4	Mehnatni normalanganlik holatini tahlili
A5	Ish vaqti jamg'armasidan foydalanishni tahlili
A6	Korxonaning xodimlar bilan ta'minlanganligini tahlili
A7	Korxona personalidan foydalanish darajasini tahlili
A8	Personal rivojlanishining tahlili
A9	Korxonada mehnat unumdorligi ko'rsatkichlarini aniqlash
A10	Mehnat unumdorligini oshirish omillari va manbalarini tahlili
A11	Mahsulot mehnat sig'imini tahlili
A12	Mehnatga haq to'lash jamg'armasini tahlili
A13	Mehnat sharoitlari va ularni baholash
A14	Mehnat jamoasi a'zolarining ijtimoiy himoya qilinishini tahlili

IV. **Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar**

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

"Mehnat ko'rsatkichlari tahlili" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarning kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	Mehnat unumdorligini oshirishning zahiralarini aniklash zarurati.
2.	Mehnat unumdorligi o'zgarishining omillari va shart-sharoitlari.
3.	Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va uning aholining turmush darajasini sharoitida ko'rsatkichlarini aniqlash.
4.	Aholi daromadlarining tahlili.
5.	Korxonalarda ish haqiga qo'shimchalar va ustamalar
6.	Korxona personalini ijtimoiy muxofaza qilish tahlili.
7.	Korxonada personalni boshqarish tizimini tahlili
8.	Ish vaqti sarfini kuzatish uslublari.
9.	Ish vaqti jamg'armasidan foydalanishni tahlil qilish.
10.	Korxonada mehnatni tashkil qilish holatini tahlili.
11.	Mahsulot mehnat sarfining tahlili
12.	Mehnat sharoitlarni baholash
13.	Xodimlar harakati oqimi ko'rsatkichlarini tahlil qilish.
14.	Xodimlardan foydalanish intensivligining tahlili.
15.	Mexnat faoliyatining sabablarini tahlili.

"Mehnat ko'rsatkichlari tahlili" fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari uning mazmunini yoritish maqsadida tanlangan va talabada shu haqida bilim ko'nikmasini shakllantirish nazarda tutilgan. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi. Mazkur vazifalarni yaxshiroq tasavvur qilish va amalga oshirishda ushbu fan ham ma'lum hissa qo'shadi, deb o'ylaymiz. Shundan kelib chiqqan holda fan vazifasi aniqlangan: oliy ta'lim standartlari va o'quv dasturlari talablariga muvofiq talabalar, o'quvchilarda tadbirkorlikning mohiyati, ahamiyati va roli, belgilari va tamoyillari, ijtimoiy, huquqiy, tashkiliy, moddiy, moliyaviy, insoniy, boshqarish, marketing, tahliliy asoslari to'g'risida bilimlar tizimini shakllantirish; O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash siyosati, amaliyoti, muammolari va istiqbollari to'g'risida tasavvur hosil qilish; tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va amalga oshirish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Shu mazmunda MT da nazarda tutilgan mavzular haqida talabalar ish olib borishadi. Barcha keltirilgan mavzularni har biri to'g'risida talabalar qay tarzda o'zlashtirish, bilim ko'nikmasiga ega bo'lish mexanizmi fanning sillabusida ochib beriladi.

3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: bozor sharoitida xo'jalik faoliyati va tadbirkorlikni yurituvchi subyektlarning mehnat ko'rsatkichlarini tahlil etishning mohiyati, maqsadi va vazifalari, tahlil usullari haqida tasavvurga ega bo'lishi; korxona va tashkilotlarda mehnat ko'rsatkichlarini tahlil qilishga doir ma'lumotlar yig'ish, tahlil qilishning eng optimal usullarini tanlash usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi; turli mulkchilik shaklidagi korxonalarda mehnat ko'rsatkichlarini operativ tahlil va nazorat qilish, korxonadagi mehnat ko'rsatkichlari tahlili natijalari asosida mavjud zahiralarni aniqlash, tahlillardan olingan natija asosida korxonaning ijtimoiy rivojlanish chora- tadbirlariga oid takliflar ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • aqliy hujum metodi; • insert texnikasi; • muammoli masala va vaziyatlar metodi; • klaster; • konseptual jadval; • venn diagrammasi; • baliq skeleti chizmasi;

	• nilufar guli chizmasi.
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

6. ASOSIY ADABIYOTLAR:

1. Abduraxmanova G.K. Inson resurslarini boshqarish. Darslik. "Fan" nashriyoti. T.: 2023. – 396 b.
2. Abdurahmonov Q.X. Mehnat iqtisodiyoti: nazariya va amaliyot. Darslik. Qayta ishlangan va to'ldirilgan 3-nashri. – T.: "FAN", 2019. – 592 b.
3. Abdurahmonov Q.X., Xolmo'minov Sh.R., Xayitov A.B. Personalni boshqarish. Darslik. – T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2021, 376 b.
5. Abdurahmonov Q.X Mehnat iqtisodiyoti va sotsiologiyasi. Darslik. T.: TDIU, "Fan va texnologiya", 2012.-388 bet.

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: "O'zbekiston" NMIU, 2024.
2. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi. – T.:"Adolat", 2024. – 488 b.
3. O'zbekiston Respublikasining "Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2020-y.
4. Xolmo'minov Sh.R. Mehnat bozori iqtisodiyoti (o'quv qo'llanma). – Toshkent: TDIU, 2004. - 144 b.
5. Tony Bennett, Richard Saundry and Virginia Fisher. Managing employment relations. 7th edition. Printed and bound by CPI Group (UK) Ltd, Croydon CR0 4YY, 2020. 473p.
6. Raymond Noe, John Hollenbeck, Barry Gerhart and Patrick Wright. Fundamentals of Human Resource Management, 9th Edition. © 2022.
7. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, David A. Macpherson. Contemporary Labor Economics. McGraw-Hill Education. Copyright © 2017. 640 p.
8. Nazarov A.SH. Mehnatni tashkil etish va normalash: (Darslik) – T.: TDIU, 2004 – 241 bet.
9. Xolmo'minov Sh.R., Xolmurodov S.E. Mehnat bozori iqtisodiyoti, O'quv qo'llanma.-T.: 2013.-228 b.

AXBOROT MANBALARI:

1. https://president.uz/uz – O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti
2. https://senat.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining rasmiy veb-sayti
3. https://parliament.gov.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining rasmiy veb-sayti
4. https://gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hukumati rasmiy portal
5. https://www.imv.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining rasmiy veb-sayti
6. https://mehnat.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligining rasmiy veb-sayti
7. https://gov.uz/en/miit – O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligining rasmiy veb-sayti
8. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy-veb-sayti.
9. https://soliq.uz/ – O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Soliq qo'mitasining rasmiy veb-sayti
10. https://www.lex.uz/uz/ – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining qonunchilik hujjatlari elektron bazasi.

7.	Fan dasturi Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024-yil "24" 08 dagi 1 -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** **S.Q.Qurbonov** – Sharof Rashidov nomidagi SamDU "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi o'qituvchisi, i.f.f.d.
9.	**Taqrizchilar:** S.Alibekova – SamDU "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti, i.f.n. Sultonov Sh. – SamISI "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi mudiri, i.f.n., dotsent.

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida
Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – Arabov N.U.

Kafedra mudiri: **N.U.Arabov**

Institut direktori: **Sh.D.Djurakulov**

Sh. Rashidov nomidagi SamDU O'quv ishlari bo'yicha 1-prorektor: **A. S. Soleyev**

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi dotsenti S.Q.Qurbonovning "Mehnat ko'rsatkichlari tahlili" dan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Dunyo bo'ylab ishlab chiqarish tarmoqlarida mehnat sharoitlarini yaxshilash ishchilarning xavfsizligi, samaradorligi va farovonligini ta'minlashning ajralmas qismi hisoblanadi. Ish oqimlarini optimallashtirish, xavflarni kamaytirish va samaradorlikni oshirishga intilish ishlab chiqarish tashkilotlarining asosiy maqsadlaridan biridir. Qattiq tartibga soluvchi talablar va xodimlarning talablari ortib borayotganini hisobga olgan holda, sanoat korxonalari doimiy ravishda ishchi kuchi uchun qulay, xavfsiz va samarali muhit yaratish uchun zamonaviy yondashuvlarni izlaydi.Zamonaviy dunyoda raqamli iqtisodiyot kundalik hayotimiz vabiznes muhitimizning ajralmasqismiga aylandi. Tobora ko'proq sanoat va kompaniyalar yangi raqamli voqelikka moslashishga, onlayn savdoga, jarayonlarni avtomatlashtirishga va eng yangi texnologiyalarni joriy etishga intilmoqda. Raqamli iqtisodiyotga o'tish mehnat bozori va mehnat sharoitlari uchun juda katta imkoniyatlar vaqiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.Ushbu maqolada biz dolzarb va muhim mavzuni -raqamli iqtisodiyotda mehnat ko'rsatkichlarini tahlil qilishni ko'rib chiqamiz. Raqamli texnologiyalarva avtomatlashtirish ish jarayonlari, mahsuldorlik, mehnat sharoitlariva xodimlarning ish faoliyatini baholashga qanday ta'sir qilishini o'rganamiz. Shuningdek, biz ushbu raqamli dunyoda ishchilar va tashkilotlar uchun qanday yangi qiyinchiliklar va imkoniyatlar paydo bo'lishini ko'rib chiqamiz.

Taqrizchi:
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi mudiri,
i.f.n., dotsent Sh.Sultonov

KADRLAR BO'LIMI
IMZONI TASDIQLAYMAN
Sam.IQI
KADRLAR BO'LIMI

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi dotsenti S.Q.Qurbonovning "Mehnat ko'rsatkichlari tahlili" dan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Mehnat samaradorligi ma'lumotlarini yig'ishni avtomatlashtirish ishchi kuchini boshqarishni takomillashtirish va ish jarayonlarini optimallashtirishda asosiy rol o'ynaydi. Jumladan:Zamonaviy texnologiyalar biometrik skanerlar, mobil ilovalar yoki RFID kartalari yordamida ish vaqtini qayd etish jarayonini avtomatlashtirish imkonini beradi. Ushbu tizimlar xodimlarning kelish va ketish vaqtini, tushlik tanaffuslari vaqtini aniq qayd etishi, shuningdek, ortiqcha ish va kamchiliklarni hisobga olishi mumkin.Time Doctor, RescueTime yoki Toggl kabi dasturlar xodimlarning vaqtlarini turli vazifalar va loyihalar orasida qanday taqsimlashini kuzatishga, shuningdek, har bir xodim yoki butun jamoaning unumdorligini tahlil qilishga yordam beradi.Narsalar Interneti (IoT) ish joyida o'rnatilgan turli qurilmalar va sensorlardan ma'lumotlarni to'plash imkonini beradi. Bu ish oqimini tahlil qilish uchun foydali ma'lumotlarni to'plashi mumkin bo'lgan harakat sensorlari, uskunadan foydalanishni kuzatish qurilmalari yoki atrof-muhit monitoringi sensorlari bo'lishi mumkin.Ma'lumotlar yig'ishni avtomatlashtirish, shuningdek, turli xil axborot tizimlarini birlashtirishni o'z ichiga oladi: ERP (Korxona resurslarini rejalashtirish), HRM (Inson resurslarini boshqarish), CRM (mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish) va boshqalar. Ushbu tizimlar o'rtasida ma'lumotlar almashinuvi mehnat xarajatlari va ish samaradorligi haqida to'liq tasavvurga ega bo'lish imkonini beradi.Tahlil vositalaridan, jumladan, BI (Business Intelligence) tizimlaridan foydalanish to'plangan ma'lumotlarni boshqaruv qarorlariniqabul qilish, muammoli joylarni aniqlashva ish jarayonlari samaradorligini oshirish uchun foydali ma'lumotlarga aylantirish imkonini beradi.Avtomatlashtirilgan ma'lumotlarni yig'ish ma'lumotlarning to'g'riligi va dolzarbligini ta'minlaydi, bu mehnat qonunchiligiga, vaqtnihisobga olish qoidalariga va mehnat xavfsizligi standartlariga rioya qilish uchun muhimdir.

Taqrizchi:
Sh.Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
"Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi
dotsenti, PhD. O.E.Ernazarov